

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

4 juli 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, LANDBOUW, WERKGELEGENHEID EN TOERISME

Interpellatie van de heer André-Emiel Bogaert tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de houding van de Vlaamse regering en van de Vlaamse Participatiemaatschappij in het Telenetdossier

Interpellatie van de heer Eddy Schuermans tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, over het Vlaamse aandeel in de luchtvaartcompensaties voor de Airbusdossiers

Vraag om uitleg van de heer Dirk Holemans tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de mogelijke betrokkenheid van het IWT bij militaire onderzoeksprogramma's

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over het Geografisch Informatiesysteem (GIS-Vlaanderen) en de oprichting van een 'incubatiepunt ruimtelijke informatieverwerking'

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de wapenproductie bij Barco

Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme

Donderdag 4 juli 2002

WAARNEMEND VOORZITTER : De heer Roland Van Goethem

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.11 uur.*

Interpellatie van de heer André-Emiel Bogaert tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de houding van de Vlaamse regering en van de Vlaamse Participatiemaatschappij in het Telenetdossier

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Bogaert tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de houding van de Vlaamse regering en van de Vlaamse Participatiemaatschappij in het Telenetdossier.

De heer Bogaert heeft het woord.

De heer André-Emiel Bogaert : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik zou graag nog voor het reces vernemen wat de beleidsvooruitzichten van de Vlaamse regering in dit dossier zijn. Onlangs kwam het zoveelste reddingsplan uit de bus. Depanneurs van dienst waren ditmaal Electrabel en de GIMV. Achteraf bleek dat de zaak verre van rond was.

Deze interpellatie moet niet worden opgevat als een verwijt, want Telenet is een legislatuuroverschrijdend dossier. De vorige Vlaamse regering droomde van een grote Vlaamse telecommatenschap, gebouwd op het dichtste kabelnetwerk ter wereld. Dat was een eervol uitgangspunt. In eerste instantie financierden de belastingbetalers Telenet, in de vorm van de intercommunale kabelmatenschappen en de GIMV. We moeten ervan uitgaan dat Telenet is opgericht met gemeenschapsgeld. Niettemin had US West, de minderheidsaandeelhouder uit de privé-sector, het voor het zeggen.

Daarnaast waren ook beleggers als KBC en Gevaert aandeelhouder.

Iedereen, ook de politieke milieus, heeft de oorlog tussen Belgacom en Telenet onderschat. Toen de privé-aandeelhouder uit het consortium wilde treden en Telenet op zoek moest naar een nieuwe aandeelhouder, zijn de problemen pas goed begonnen. Aanvankelijk was er geen gebrek aan kandidaten, maar uiteindelijk bleef alleen Callahan over. De onderhandelingen sleepten lang aan en ondertussen stortte de technologiesector in. Callahan kreeg daardoor de financiering van de overname niet rond. De GIMV verscheen weer ten tonele. Met de GIMV als bemiddelaar financierde Telenet in feite zijn eigen verkoop.

Onder Amerikaanse vlag stegen zowel cliënteel en omzet als verliezen. In 2001 bedroegen die laatste bijna 200 miljoen euro. Eigenlijk was Telenet virtueel failliet. De onderneming had een negatief eigen vermogen. Telenet moest daardoor op zoek naar een lening van ongeveer 1,3 miljard frank. Om te kunnen overleven, werden de tarieven voor de klanten fors verhoogd, net als de interconnectietarieven voor de andere operatoren. Dat leidde tot rechtszaken. Er werd gesnoeid in het aantal personeelsleden – 200 mensen moesten het bedrijf verlaten -, en ook de werkingskosten werden teruggeschroefd. De vraag rijst of er op termijn nog wel garanties zijn voor een duurzame dienstverlening. Een deel van de klanten en zakelijke partners stapten dan ook op.

Callahan slaagde er niet in de verwachte lening los te weken, waardoor Telenet met een financiële puinhoop zit opgescheept. Willens nillens zijn de gemengde intercommunales meerderheidsaandeelhouder geworden. Telenet is weer Vlaams, maar ook op sterven na dood.

De telecomsector zit in een diepe crisis, het kabelnetwerk heeft dringend nood aan investeringen en

Bogaert

het terugverdieneffect is quasi nihil. Het is weinig verwonderlijk dat niemand bereid is financieel bij te springen. De kans zit erin dat veel steden en gemeenten in financiële moeilijkheden belanden door deze gebeurtenissen.

Minister Van Grembergen verklaarde gisteren dat de Vlaamse regering niet heeft voorzien in middelen indien Telenet tot een financieel debâcle leidt. Het Gemeentefonds zal niet bijkomend worden gespekt, en er werden geen middelen ingeschreven in de begroting om een rampscenario op te vangen.

De VPM is meerderheidsaandeelhouder van de GIMV. De regering hoort er dus voor te zorgen dat Telenet op de been blijft. Dat lijkt alleen nog maar te kunnen met overheidsgeld. Vlaanderen deelt via de VPM en de GIMV in de klappen.

In april 2002 sloten Telenet en de intercommunales een overeenkomst, waarin de lokale besturen enkele miljoenen euro werd beloofd. De rust bij de steden en gemeenten keerde weer toen ze de verzekering kregen dat ze absolute voorrang krijgen als schuldeisers. Indien mogelijk zouden ze worden betaald voor juni 2002, en in elk geval voor oktober 2002. Dat wordt steeds onwaarschijnlijker.

Telenet verzoekt de regering dringend op de een of andere manier vers geld te pompen in de onderneming. Dat is een acuut politiek probleem. Er moet op korte termijn een beslissing worden genomen.

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, collega's, na de principeovereenkomst tussen de aandeelhouders van Telenet van 17 maart 2002 bedraagt de participatie van de GIMV 15,9 procent. Voorheen was dat 12 procent. De Vlaamse regering is geen rechtstreeks aandeelhouder, en daarvoor geen rechtstreeks betrokkene bij deze zaak. Bijgevolg moet ze geen beslissingen nemen over dit dossier. Vanzelfsprekend houdt de voorzitter van de VPM mij wel op de hoogte van de stand van zaken.

De GIMV behandelt Telenet als een eigen investeringsdossier. De Vlaamse overheid kan geen opdrachten geven aan het bestuur van de GIMV in verband met de zaak-Telenet en heeft geen recht de beslissingen hierover te beïnvloeden. De GIMV beslist autonoom. De maatschappij is beursgenoteerd, en is er dus toe verplicht om elke beslissing

te baseren op het belang van alle aandeelhouders. Ze informeert al haar aandeelhouders geregeld over de ontwikkelingen inzake Telenet. De belangen van de GIMV als beursgenoteerd bedrijf lopen perfect gelijk met die van het Vlaams Gewest. De Vlaamse regering kan de VPM enkel opdragen de belangen van de GIMV te verdedigen.

Telenet is een privé-onderneming en is actief op een concurrentiële markt. Het zou daarom onverstandig zijn dat de Vlaamse overheid op de een of andere manier het bedrijf zou financieren. Minister-president Dewael verklaarde al op 13 maart 2002 dat de Vlaamse regering geen overheidsgeld in Telenet zou stoppen. De regering is steeds van mening geweest dat de aandeelhouders de financieringsproblemen moeten oplossen. De rekening van de overeenkomsten uit het verleden mag niet worden doorgeschoven naar het Vlaams Gewest.

De problemen liggen niet bij Telenet, dat in wezen goed functioneert, maar bij de aandeelhouders. De Europese regelgeving verbiedt overheidssteun aan een privé-onderneming. Een dergelijke steun zou daarbij in strijd zijn met het beleid van de Vlaamse regering. Andere telecombedrijven zouden overheidssteun aanzien als concurrentievervalsing, wat aanleiding kan geven tot juridische klachten. Een interventie van de VPM ligt niet voor de hand, aangezien de VPM niet over voldoende onbelaste middelen beschikt voor zo'n investering. De VPM is daarbij geen betrokken aandeelhouder. Een participatie via de PMV biedt ook geen oplossing, want de PMV heeft heel andere doelen. De GIMV heeft in de zaak-Telenet steeds nauw samengewerkt met een financieel consortium. Een niet marktconform gedrag zou de reputatie van de GIMV in dat milieu schaden.

Telenet is een goed project. Zeker na de integratie van de intercommunale gemengde kabelbedrijven is een marktconforme oplossing naar mijn mening zeker mogelijk. Momenteel is dat echter heel moeilijk, zoals de recente gebeurtenissen in de Amerikaanse telecomsector illustreren.

Het akkoord van 17 maart 2002 was heel belangrijk. Bij die gelegenheid namen de aandeelhouders immers een gemeenschappelijk standpunt in. Ze zitten op dezelfde golflengte als het bestuur. Er wordt nu geprobeerd de financiering rond te krijgen. Een overheidsinterventie kan Telenet alleen maar schade berokkenen en de financiering van de nodige investeringen in gevaar brengen en is dus uit den boze.

Van Mechelen

Uit deze argumenten volgt dat de overheid niet hoort op te treden. De Vlaamse regering werd overigens ook helemaal niet verzocht Telenet financieel bij te springen. Telenet is een normaal bedrijf in een moeilijke internationale context. Mijns inziens heeft het alle troeven om alsnog te slagen. Als de integratie van het kabelnetwerk in Telenet slaagt, beschikt de onderneming zelfs over een voordeel dat haar internationaal zal worden benijd. Ik merk op dat in dat geval ook de kabeltelevisie Telenet inkomsten zal bezorgen, wat de financiële situatie aanzienlijk wijzigt.

Vlaanderen heeft alle belang bij een vrije en concurrentiële telecommarkt. Telenet heeft daarvoor gezorgd. De komst van het bedrijf leidde tot een prijsdaling van maar liefst 42 percent, een betere dienstverlening bij alle operatoren en een ware revolutie bij Belgacom. Ook de bikkelharde concurrentie rond breedbandtoegang tot internet heeft alleen maar positieve gevolgen gehad : internet werd versneld geïntroduceerd in Vlaanderen tegen een zeer concurrentiële prijs. Internet kan bijdragen tot het ontstaan van digitale platformen.

Mijn geloof dat in deze technologie de toekomst ligt, was de reden waarom ik de integratie van het kabelnetwerk in Telenet verdedigde. Vlaanderen beschikt dankzij Telenet over een zeer performante e-infrastructuur. Niemand kan dat een slechte zaak vinden. Harde concurrentie is goed voor de markt. Er is de voorbije jaren heel veel gebeurd op de telecommarkt. Vandaag is de situatie inderdaad heel delicaat.

Gezien de noodzakelijke kapitalen en de concentratiebewegingen in de sector, moeten we ervoor zorgen dat Telenet de kansen krijgt die het verdient. Het aanbod van telecommunicatiediensten is evenwel een zaak van de privé-sector. Niemand wenst een Vlaams overheidsbedrijf nu op federaal niveau eindelijk werk wordt gemaakt van de privatisering van Belgacom. De federale regering probeert onder het mom van grote e-projecten nog steeds Belgacom te bevoordelen met niet-markt-conforme opdrachten. Ik kijk daar heel scherp op toe.

De overheid hoort geen rol te spelen op de telecommarkt, noch als aanbieder van diensten, noch als subsidieverstrekker. Ze hoort er enkel op toe te zien dat de gewone spelregels van de vrije markt worden nageleefd, zeker in het licht van de universele dienstverlening.

De Vlaamse overheid biedt geen telecomdiensten aan. Ze hoeft zich dan ook niet te verantwoorden voor de dienstverlening van Telenet. Telenet moet zijn eigen verantwoordelijkheid dragen. Een onderschatte troef van het bedrijf is dat het een grotere geloofwaardigheid zal genieten op de financiële markt eens het eigenaar is van het kabelnetwerk. In de VS hebben precies de bedrijven die slechts operator zijn en niet over een eigen netwerk beschikken, een slechte naam gekregen. Meestal bleken ze de groeiverwachtingen niet te halen. Die integratie van het net draagt de kiem in zich om van Telenet een succesverhaal op langere termijn te maken.

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de transactie van maart 2001, waarbij de eigendommen van Telenet deels in handen van Callahan kwamen en Telenet het recht op het gebruik van de kabel verwierf, en de transactie waarover nu wordt onderhandeld en waarover op 17 maart 2002 een principsovereenkomst werd bereikt. In maart 2001 werd afgesproken om op een later ogenblik over te gaan tot de volledige overname van de kabel van de gemengde intercommunales. Daartoe werd toen een optie tot overname gecreëerd. Op deze optie kan natuurlijk geen bankgarantie worden gegeven. Dat was toen veeleer een visie, een richting, een operationeel gegeven. Nu is er echter sprake van een totaal andere financiering. De jongste weken werd onderhandeld over het lichten van de optie om de integratie mogelijk te maken, en over de financiering van deze transactie. Over de voorwaarden die daarbij een rol zullen spelen zal slechts duidelijkheid zijn bij de volledige afronding van deze onderhandelingen. Het parlement moet er zich voor hoeden om deze onderhandelingen te hypothekeren met een verkeerde uitspraak.

Na het afronden van de onderhandelingen zal de integratie van de kabel en Telenet worden gerealiseerd. Dan zal er ook geen twijfel bestaan over de toekomst van Telenet. Uit de jaarstukken van de GIMV blijkt dat de financiële inbreng die de GIMV in het verleden in Telenet heeft gedaan verleden jaar bij de operatie met Callahan volledig werd gerecupereerd. Ik denk dat ze daar financieel gezien een goede zaak hebben gedaan. Bladzijde 8 van het GIMV-jaarverslag stelt dat de bruto meerwaarde op de verkoop van de participatie in Telenet 339 miljoen euro bedroeg. Trekt men daarvan de waardeverminderingen en de minderwaarde af, dan gaat het nog steeds over een slordige 152 miljoen euro. Op het gedeelte van het verkoopbedrag dat werd vergoed in aandelen werd resultaatmatig geen meerwaarde genomen. Zoals steeds boekt de GIMV immers veeleer conservatief.

Van Mechelen

Als onderdeel van het totaalakkoord van 17 maart 2002 over de financiële structuur van Telenet werd op lange termijn beslist dat de GIMV bijkomend 15 miljoen euro zal investeren en dat de GIMV zijn 'vendor notes' zal converteren in aandelen aan 65 percent van hun nominale waarde. Deze conversie zal boekhoudkundig dus geen aanleiding geven tot enige waardevermindering. De GIMV treedt dus met volledige kennis en in volledige verantwoordelijkheid op als risicokapitaal financier in dit dossier. Vanzelfsprekend zullen we dit vanuit de VPM met de nodige aandacht blijven volgen.

Een belangrijke zaak is het gegeven van de interconnectietarieven, waarnaar u hebt verwezen. Terzake groeit stilaan een akkoord tussen Belgacom en Telenet. Dit interconnectiegegeven wordt volledig gecontroleerd door het BIPT. Dat was een van de drie voorwaarden waaraan moest worden voldaan om de toekomst van Telenet veilig te stellen. Ik som ze nog eens op. De eerste was een sanering van de onkosten. Dat heeft geleid tot een personeelsherschikking. De tweede was het versterken van de aandeelhoudersstructuur. Dat is ondertussen gebeurd. De derde was het optrekken van de inkomsten. Dit is gebeurd door de tariefverhogingen en door dit akkoord inzake de interconnectietarieven. Aan deze drie voorwaarden van de financiers inzake de langetermijnlening is uiteindelijk voldaan. Het is afwachten of deze financiering, die momenteel wordt geraamd op 1,25 miljard euro, in de loop van de volgende dagen en weken rond kan zijn. Maar u begrijpt dat dit vandaag een zeer delicate oefening is geworden.

De voorzitter : De heer Bogaert heeft het woord.

De heer André-Emiel Bogaert : Mijnheer de voorzitter, zoals gebruikelijk is het antwoord van de minister zeer onderbouwd en technisch.

Toch kan ik me niet van de indruk ontdoen dat, indien er politiek iets te rapen valt, over de partijgrenzen heen, men in vele dossiers op de eerste rij staat. Maar als er problemen rijzen, dan schuifelt men stilletjes naar achter. We hebben dat gezien bij Lernout & Hauspie. Ook daar stond de Vlaamse openbare sector mee aan de wieg, maar toen het mis ging wou iedereen zijn foto uit het familiealbum verwijderen.

In juni 1998 was het nog de vorige minister-president die het lint heeft doorgeknipt. Op dat ogenblik stonden er meer politici dan privé-investeerders op de groepsfoto. Men zei dat Vlaanderen

nood heeft aan een eigen telecommunicatiebedrijf. De geschiedenis heeft ook haar rechten. Op dat ogenblik bestond de hoofdmoot van de investeringen uit overheidsgeld. De GIMV was overheidsaandeelhouder, met 70 percent. Ook de intercommunales waren aandeelhouder. Het waren slechts mindere aandeelhouders die het kapitaal rond maakten.

Er waren toen technische verslagen die stelden dat het netwerk van 42.000 kilometer vrij oud was en dat er binnen tien jaar sprake zou zijn van zware kosten. Het kabelnetwerk was overgewaardeerd, zo blijkt nu. Eigenlijk zullen de steden en gemeenten veel meer krijgen dan dit intrinsiek waard is. Dat contract was dus goed onderhandeld, maar het weegt op het dossier.

Dan is er het probleem tussen Belgacom en Telenet. De minister stelt zelf dat Belgacom federaal wordt gesteund, al dan niet verhuuld. Telenet zou veeleer een Vlaams verhaal moeten zijn. Dit zorgt voor problemen.

Iedereen juicht de liberalisering van de markt en de vrije handel toe. Men moet daar geen liberaal voor zijn : iedereen is daarvoor te vinden. Maar er is een perceptieprobleem. De honderdduizenden die, zoals ikzelf, internet of telefonie hebben bij Telenet, hebben de indruk dat dit werd ondersteund met een garantie van de overheid. Men kan dat niet ontkennen. Plots is Telenet dan een privé-bedrijf, met aandeelhouders. De indruk werd echter gewekt dat de overheid mee aan de wieg stond van duurzame dienstverlening in de telecommunicatiesector. Nadien waren er problemen, maar die perceptie bleef. De gebruikers werden plots geconfronteerd met een drastische, eenzijdige tariefverhoging met 22 percent. Er was ook het probleem van de interconnecties, waar nu een oplossing voor zou bestaan. De perceptie was dat Telenet een bedrijf was dat door de overheid werd gesteund.

Natuurlijk heeft de minister juridisch gezien gelijk dat het hier gaat over de vennootschapswetgeving en het zoeken naar kapitaal, en dat de Vlaamse regering per definitie rechtstreeks geen beslissingen te nemen heeft. We weten dat de Vlaamse regering die zaak volgt, dat ze – terecht – via de VPM meekijkt over de schouders. Mijnheer de minister, wetelijk hebt u gelijk. De Vlaamse regering kan stellen dat ze niets te maken heeft met het Telenet-dossier, maar dat is niet waar als we het hebben over verantwoordelijkheid. De Vlaamse regering is wel een zekere verantwoordelijkheid verschuldigd, misschien niet rechtstreeks of juridisch-financieel, maar wel administratief en als we het hebben over

Bogaert

duurzame dienstverlening. De Vlaamse regering, de meerderheid en het Vlaams Parlement kunnen zich geen doemscenario veroorloven waarbij Telenet zou worden opgedoekt, de dienstverlening wegvalt en de steden en gemeenten enkele miljoenen euro's tekort hebben in hun begrotingen. Men kan dat niet afwimpelen en zeggen dat men daar niets mee te maken heeft. Neen, het is wel een zaak van de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement, los van de beursgenoteerde elementen, de richtlijnen en de financieringsmechanismen.

Het zijn inderdaad de 'network operations companies' die uit de boot vallen, omdat ze alleen een 'operation call system' hebben, en geen bekabeling. De toekomst is misschien aan de bedrijven die de bekabeling hebben of bedrijven die wireless werken. Die strijd is nog niet gestreden.

Het is juist dat we in dit dossier voorzichtig moeten zijn met uitspraken die ons kunnen schaden. Toch kan men moeilijk het stilzwijgen opleggen in een dossier dat volgens mij van algemeen Vlaams belang is, met uitzondering van juridische elementen.

Het antwoord van de minister is zeer technisch onderbouwd en juridisch juist. Men kan de verantwoording in dit dossier, zoals het in juni 1998 werd aangekondigd en gepercipieerd, nu niet afdoen als een louter juridische vennootschapsrechtelijke transactie. Daarom wil ik dat de Vlaamse regering het dossier op de voet volgt en oog heeft voor het voortbestaan van Telenet in de beperkte, wettelijke mogelijkheden waarover ze beschikt.

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Ik vind dit toch ongelooflijk in een commissie voor Economie van het Vlaams Parlement. Ik besef beter dan wie ook dat perceptie in economie en zeker wat betreft beursgenoteerde ondernemingen een belangrijk gegeven is. Voor alle duidelijkheid : Telenet is niet beursgenoteerd.

Laat ons ook duidelijk zijn : ik zeg dat het verstandig zou zijn onze woorden te wikken en te wegen omdat Telenet opereert in een consumentenmarkt. Het geschreeuw over doemscenario's is inderdaad catastrofaal. Als leden van het Vlaams Parlement kunnen we een bijdrage leveren door ons te onthouden van dit soort opmerkingen.

Dit wil niet zeggen dat we niet verantwoordelijk zijn om die zaken op te volgen die moeten worden opgevolgd. De Vlaamse regering heeft daarin een consequente houding aangenomen. Of het nu gaat over Lernout & Hauspie, Sabena of Telenet, we hebben de voorbije drie jaar altijd dezelfde lijn gevolgd. Ik denk niet dat iemand opnieuw met Vlaanderen via welke constructie ook in dit soort avonturen zou stappen – ik alleszins niet.

Ik denk dat Telenet een goed verhaal is, en ik ben nog nooit van boord gesprongen. Ik stond helemaal alleen toen ik in 1999 en 2000 zei dat de integratie van de kabel en het uitbouwen van een digitaal platform in Vlaanderen de toekomst is om onze e-infrastructuur veilig te stellen en uit te bouwen. Maar één ding weet ik zeker : diegene die ooit de illusie heeft gehad te denken dat dit alleen met Vlaams kapitaal kan worden gerealiseerd, is ondertussen wel slimmer geworden. We praten over een financiering van 1,25 miljard euro. Bij mijn weten is dit bedrag vandaag op de Vlaamse kapitaalmarkt niet beschikbaar. Er zijn uiteindelijk enorme bedragen nodig om deze onderneming volledig uit te bouwen en operationeel te maken.

Ten aanzien van de gemeenten hebben we de vraag gesteld aan minister Van Grembergen, die daarvoor ook is bevoegd. De gemeenten krijgen hier een opportuniteit, die ze nooit eerder hebben gekregen, door het feit dat ze hun kabel kunnen valoriseren. Ik hoop dat deze transactie kan plaatsvinden aangezien men in de begrotingsinstructies blijkbaar de gemeenten toelating heeft gegeven om de opbrengst van deze verkoop in te schrijven in de buitengewone dienst voor investeringen. Het spreekt dan voor zich dat de minister van Binnenlandse Aangelegenheden dit met meer dan bijzondere aandacht zal volgen.

Verwar dit niet met het economische dossier, want op dit vlak is Telenet een succesverhaal. Ik geloof niet dat zonder Telenet de telecomtarieven met 42 percent zouden zijn gedaald. Wat dit betreft, denk ik dat het dossier zijn normale gang kent. Het spreekt voor zich dat de GIMV en de raad van bestuur van de GIMV moeten uitmaken in welke mate zij private equity investeren in Telenet.

De voorzitter : De heer Laverge heeft het woord.

De heer Jacques Laverge : Ik sluit mij ten dele aan bij de minister. Telenet heeft een belangrijke functie vervuld inzake de economisering van de communicatiesector. Dit heeft niet alleen betrekking op de tarieven, maar ook op het als regio beschikbaar stellen van communicatiefaciliteiten in de toe-

Laverge

komst. Dit laatste kan ons alleen maar gunstig plaatsen op het economisch niveau. Het is belangrijk over goede communicatiekanalen te kunnen beschikken. Telenet kan daarin zeker een bijdrage leveren.

Ik deel ook de bezorgdheid van de minister. Ik wil er de heer Bogaert op wijzen dat we toch moeten oppassen om in een dergelijk dossier mee te spelen in doemscenario's, die slechts een negatief effect kunnen hebben voor het bedrijf zelf. Ik ben in heel mijn politieke carrière altijd heel voorzichtig geweest om privé-bedrijven te betrekken in het politieke debat omdat dit zeer gevaarlijk is en de zaak nooit dient.

We moeten alert en bezorgd zijn voor alle bedrijven, alle werkgelegenheid en alle economische actoren. Toch moeten we voorzichtig zijn opdat we ons niet specifiek zouden toespitsen op een aantal bedrijven. Het betreft niet alleen specifiek Telenet, ook ten aanzien van de toekomst moeten we aandachtig blijven opdat we niet op een verkeerd spoor zouden belanden.

De voorzitter : De heer Bogaert heeft het woord.

De heer André-Emiel Bogaert : Hier worden zeer veel bedrijven genoemd waar wij niets mee te maken hebben. We hebben onder andere over Opel gesproken.

Telenet is een dossier dat ontstaan is vanuit het beleid van een vorige regering met hoofdzakelijk overheidskapitaal, zowel afgeleid als rechtstreeks bij de aanvang. Dit dossier omvat duurzame dienstverlening. Telenet is de enige telecomspeler die vanuit Vlaanderen is ontstaan.

Als straks zal worden geïnterpelleerd over de problematiek van de vliegtuigbouw, zullen daar ook bedrijven bij betrokken zijn. Als een al dan niet beursgenoteerd bedrijf in de commissie voor Economie niet rechtstreeks of onrechtstreeks mag genoemd worden, dan kunnen we volgens mij 50 procent van de bevoegdheden van deze commissie opdoeken.

Ik ben zeer voorzichtig, want ik denk dat Telenet een dossier is dat ons allen aanbelangt. Het is juist dat we geen doemscenario's mogen verkondigen, maar ik lees die in de krant. Ik ben een beetje alert over het vervolg van dit dossier. Het heeft niks met een bedrijf te maken : ik bezit geen aandelen van Telenet, en ik ben dus zeker niet betrokken.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Eddy Schuermans tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, over het Vlaamse aandeel in de luchtvaartcompensaties voor de Airbusdossiers

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Schuermans tot de heer Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, over het Vlaamse aandeel in de luchtvaartcompensaties voor de Airbusdossiers.

Minister Van Mechelen zal antwoorden in naam van minister-president Dewael.

De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het is minstens de twaalfde keer dat dit thema in deze legislatuur aan bod komt. Het komt er in dit dossier niet op aan om gelijk te hebben, maar om gelijk te krijgen.

Ik zal het niet meer hebben over de voorgeschiedenis. Mijnheer de minister, u hebt een koppeling gemaakt tussen het dossier van de A380 en het dossier van de A400. In het dossier van de A380 was een samenwerkingsakkoord nodig tussen de gewesten en de federale overheid, om de federale overheid toe te laten een belangrijke transfer van middelen te organiseren naar Wallonië. In het dossier van de A400 had u geëist van uw federale collega's dat er een rechtmatig aandeel zou zijn voor de Vlaamse bedrijven.

Mijnheer de minister, op een actuele vraag over de betrokkenheid van Vlaamse bedrijven antwoordde u dat er een gegarandeerd aandeel zou zijn van 52 tot 55 procent voor de Vlaamse bedrijven. Dat is een spectaculaire vooruitgang, want we komen van ver in dat dossier. We hebben een relatief jonge luchtvaartindustrie. Helaas is achteraf gebleken dat het niet zo'n vaart is gelopen. De meest recente cijfers spreken over 12 tot 15 procent betrokkenheid. Dat is opnieuw onder het niveau van 4 jaar geleden.

De federale regering heeft bij monde van premier Verhofstadt afstand genomen van een compensatiepolitiek voor overheidsbestellingen. Onder vanzelfsprekende druk vanuit Vlaanderen en Wallonië werd hierop teruggekomen en werd dat KB toch

Schuermans

instandgehouden. Een nieuw KB maakt compensaties onder bepaalde voorwaarden mogelijk. Het dossier van de A400 is daar niet inbegrepen, hoewel er daar de facto van compensatie sprake is. Het uitblijven van verdeelsleutels en klare afspraken laat het terrein vrij voor lobbyisten, voornamelijk uit het Franstalig landsgedeelte, die daar met grote gretigheid hun gang in gaan.

De minister heeft gewag gemaakt van een commercieel akkoord tussen enkele bedrijven inzake het A400-dossier. Vermits er een commercieel akkoord was, voelde hij zich niet meer geroepen om in die zaak uitspraken te doen of zaken af te dwingen. Er was geen beletsel meer om het samenwerkingsakkoord voor het dossier van de A380 te onderschrijven, wat dan ook is gebeurd.

Ondertussen is er een groots opgezet bezoek geweest aan vliegtuigbouwer Airbus. De minister-president komt blijkbaar terug op voorgaande stellingen van de Vlaamse overheid. Hij eist wel een rechtmatig deel inzake de luchtvaartcompensaties. De heren Laverge, Denys en anderen hebben dat in een motie neergeschreven. Dat is ook vanzelfsprekend. De minister heeft gezegd dat het belangrijk is dat Vlaanderen een rechtmatig aandeel krijgt.

– *De heer André-Emiel Bogaert, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

In een brief van de minister-president aan de federale overheid, naar aanleiding van dat bezoek, wordt terecht opgemerkt dat het in hoofdzaak Brusselse en Waalse cel- en motorbouwers zijn die in aanmerking komen of zich een aandeel verwerven op die markt. Dat aandeel ligt zelfs hoger dan het rechtmatig aandeel van België in dit dossier. Op het ogenblik dat Vlaamse bedrijven in aanmerking zouden kunnen komen op het terrein waar ze sterk in zijn – het uitrustingsgedeelte -, zit België reeds boven het niveau waar het aanspraak op kan maken. In de verdere fase van de constructie dreigen we dus uit de boot te vallen. De minister-president heeft terecht die stelling overgenomen. Hij zegt dat het Belgisch aandeel ingevuld zal zijn, en dat er enkel kruimels zullen overblijven.

Dat is niet alleen zo in het Airbus-dossier, eind dit jaar komt het helikopterprogramma eraan. Daar zijn gigantische bedragen mee gemoeid. In welke mate zal Vlaanderen daarin betrokken worden ?

Mijnheer de minister, ik weet dat u heen en weer wordt geslingerd tussen federale en regionale belangen. U wordt verplicht tot bochtenwerk. Dat is niet uw fout, maar ik betreur dat, omdat u in deze commissie zeer consequent en deskundig een houding hebt verdedigd, maar die niet kunt aanhouden door de genoemde feiten. Wat zal de minister-president doen om in die dossiers en de volgende dossiers de betrokkenheid van Vlaanderen te garanderen en op een rechtmatig niveau te brengen ?

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik wilde eigenlijk geen uitspraken meer doen over dit dossier. Ik zal eerst het antwoord van minister-president Dewael voorlezen en daar enkele persoonlijke bedenkingen aan toevoegen.

'De deelname van de Belgische luchtvaartindustrie aan de diverse Airbusprogramma's wordt geregeld via Belairbus voor de civiele programma's en via Flabel voor het militaire A400M-programma. In deze organisaties is de Vlaamse industrie vertegenwoordigd door de bedrijven ASCO, Eurair en Barco. Ze zijn ook de enige door Airbus Industrie erkende gesprekspartners. Andere Vlaamse luchtvaartbedrijven kunnen bijgevolg slechts via onderaanneming of directe kandidaatstelling voor een bepaald onderdeel van een Airbusprogramma worden geselecteerd. Belairbus heeft sedert vorig jaar een Vlaams ingenieur in dienst die ondersteuning biedt aan andere Vlaamse bedrijven om hun deelname aan het A380-programma tot een goed einde te brengen.

De verdediging van de Vlaamse luchtvaartsector houdt bijgevolg meer in dan het binnenhalen van voldoende economische compensaties. Het voorzien in specifieke financiering voor R&D en non recurring costs – NRC – om de bedrijven toe te laten zich voor Airbusprogramma's te kwalificeren is essentieel.

Sinds de staatshervorming van 1988 zijn de gewesten bevoegd voor de vliegtuigbouw. Deze bevoegdheid heeft van de vorige Vlaamse regeringen weinig of geen aandacht gekregen. Deze Vlaamse regering heeft daarentegen reeds maatregelen genomen om de Vlaamse luchtvaartindustrie blijvend te ondersteunen en haar belangen permanent te verdedigen. Op 8 maart 2002 keurde ze daarom een lucht- en ruimtevaartprogramma goed, inclusief een aangepaste innovatieregeling voor deze industriële sector. Die regeling omvat twee nieuwe fi-

Van Mechelen

nancieringsinstrumenten voor de ondersteuning van het kwalificatie- en het lanceringstraject met het oog op deelname aan civiele en commerciële lucht- en ruimtevaartprogramma's. Na 14 jaar werd zodoende een degelijke invulling gegeven aan het industriële luchtvaartbeleid in Vlaanderen.

Voor het A380-programma werd inderdaad geen verdeelsleutel tussen Vlaanderen en Wallonië vastgelegd, maar werd uitgegaan van het maximaal industrieel luchtvaartpotentieel van de gewesten. Alle Vlaamse behoeften worden gedekt via het samenwerkingsakkoord-A380.

In dat akkoord werd tevens voorzien in een controlecommissie die moet toezien op de verdeling van de federale budgetten voor het A380-programma over de gewesten en op het gebruik van gelijke terugbetalingsregels. Over dat laatste aspect was ongenoegen ontstaan bij de Vlaamse luchtvaartbedrijven ten tijde van oudere, door de vorige Vlaamse regeringen afgesloten akkoorden inzake Airbus-programma's. Er wordt daarbij voor het eerst voorzien in steun voor R&D voor het A380-programma. Dit is belangrijk voor Vlaamse bedrijven, omdat die meer behoefte hebben aan R&D- dan aan NRC-steun voor deelname aan Airbus.

Vlaanderen heeft een vetorecht in die controlecommissie. Minister Van Mechelen heeft overigens voor dit samenwerkingsakkoord de schriftelijke felicitaties gekregen van FLAG, de vereniging van de Vlaamse luchtvaartindustriëlen.

Wat het militaire A400M-programma betreft, is sinds 1 januari 2001 een nieuw federaal KB van kracht dat de overheidsopdrachten voor de aankoop van militair materieel regelt. Het is duidelijk dat dit KB zijn doel voorbijschiet. Het is de bedoeling dat de aanschaf van materieel voor de strijdkrachten voortaan gebeurt in functie van de operationele behoeften, en niet in functie van economische compensaties. Dat is natuurlijk een goede zaak.

In het A400M-dossier betaalt België per toestel evenveel als de andere landen. De federale regering blijkt op economisch vlak echter geen toezicht te houden op deze zaak en laat dit volledig over aan de minister van Defensie. Dat is onaanvaardbaar. Het is mijn inziens naïef te denken dat de industriële participatie aan Airbus Industrie volledig zal verlopen volgens de concurrentieregels en dat de Vlaamse luchtvaartindustrie op die manier wel zal worden betrokken bij dit programma.

Aangezien het grootste deel van de betrokken Vlaamse bedrijven pas een inbreng hebben in de laatste fase van het A400M-project en ze niet kunnen rekenen op oude banden met Airbus Industrie, is de kans niet denkbeeldig dat ze uit de boot vallen. Dit probleem rijst evengoed voor Wallonië, maar de Waalse luchtvaartbedrijven maken veel meer kans op deelname omdat ze in het verleden al hebben samengewerkt met Airbus en hun specialisatie afgestemd is op de eerste structuur en de motorenfase van de ontwikkeling van de A400M.

Mijn bezoek met minister Van Mechelen van 30 april 2002 aan Airbus Industrie in Toulouse moet in dit kader worden gezien. Het schrijven van de Vlaamse regering aan de premier en de ministers van Defensie en Economie sluit hierop aan. De Vlaamse regering blijft binnen haar mogelijkheden druk uitoefenen op de federale regering.' Tot zover het antwoord van minister-president Dewael.

FLAG heeft mij op 12 maart 2002 inderdaad het volgende geschreven: 'Duidelijk is ook dat dankzij uw interventies en die van uw medewerkers de voorwaarden die wij hebben gesteld om het samenwerkingsakkoord ter zake toch te ondertekenen, op een positieve manier ingevuld zijn. Alle Vlaamse vragen naar specifieke financiering voor de Vlaamse bedrijven kunnen nu inderdaad voldaan worden. In naam van FLAG en VLI wensen wij u hiervoor dan ook oprecht te bedanken en te feliciteren. We zijn ervan overtuigd dat het opvolgingscomité daadwerkelijk deze Vlaamse belangen zal verwezenlijken in de praktijk. Mogen wij u dan ook vragen hierin een sterke Vlaamse delegatie af te vaardigen, die het door u mogelijk gemaakte Vlaamse vetorecht ook kan en durft hanteren indien nodig.'

Op 25 juni 2002 verzocht de administratie DWTC de Vlaamse regering haar kandidaturen mee te delen voor de Vlaamse leden van het opvolgingscomité. Ik zal de Vlaamse regering voorstellen de heer Van Hellemont en mevrouw Renders aan te duiden.

De heer Van Hellemont is vorser bij de administratie Wetenschap en Innovatie. Hij volgt de dossiers in verband met micro-elektronica, in het bijzonder degene die verband houden met lucht- en ruimtevaart. Hij is daarenboven lid van Crest, het hoogste ambtelijke Europese adviesorgaan inzake wetenschap en technologie. Hij weet dus waarover hij praat.

Mevrouw Renders is wetenschappelijk adviseur bij het IWT en staat in voor de contacten met de in-

Van Mechelen

termediaren en de steun aan de technologische dienstverlening. Ze is ook coördinator voor lucht- en ruimtevaartprogramma's bij het IWT-Vlaanderen. Ze kent dit dossier dus uitstekend.

De voorbije weken hebben we intensieve contacten gehad met het VEV over de uitbouw en versterking van de Vlaamse lucht- en ruimtevaartsector. We hebben drie denksporen op papier gezet. Nu er een lucht- en ruimtevaartprogramma is bij het IWT, willen we nagaan hoe Vlaanderen die sector structureel kan ondersteunen, niet alleen op het vlak van R&D en NRC, maar ook inzake vorming en spin-offs. De bedoeling is hierover deze herfst een akkoord te sluiten met het VEV.

De voorzitter : De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans : Minister-president Dewael erkent dat Vlaanderen geen betrokken partij zal zijn in het A400M-dossier. Zoals hij in zijn brief aan de federale regering opmerkt, zou er pas op het einde van het hele proces sprake zijn van een eventuele Vlaamse participatie. Tegen dan zal het Belgische aandeel in dit project zo goed als opgesoupeerd zijn, aangezien de Waalse bedrijven behoorlijk aan hun trekken komen in de eerste fases van het project.

Hij zegt dat Flabel de partner is waar het om gaat. Dat is natuurlijk heel eenzijdig, omdat Flabel een aantal bedrijven groepeerd. Het gaat hier over structuurbouwers, die zich waarmaken in de eerste fase van de constructie en betrokken zijn op basis van vroegere capaciteiten en leveringen. Zo is het onmogelijk om nieuwe bedrijven, hoe competitief of deskundig die vandaag ook zijn, mee in het proces te krijgen. Daarom vind ik het jammer dat men zegt : er is een akkoord en we onthouden ons van verdere betrokkenheid.

Inzake de A380 zeggen de Vlaamse bedrijven dat degenen die daar kandidaat voor waren hun aandeel krijgen. Op zich is dat correct, maar door in te stemmen met het samenwerkingsakkoord haalt men eigenlijk de vinger van de trekker inzake het A400M-dossier. Het was net de koppeling tussen beide die voor ons belangrijk was. Het ging niet zozeer over de A380. Die was voor een groot deel gerealiseerd voor de betrokken bedrijven, weliswaar op een bescheiden niveau, maar als er niet meer activiteit is, dan is dan maar zo.

Voor de A400M is er echter duidelijk een potentieel in Vlaanderen. Men heeft de mogelijkheid om zich daar sterk op te stellen laten varen, hoewel het gaat over een overheidsbestelling met een sterke Vlaamse inbreng, alleen al door de Vlaamse belastingbetaler. In dat dossier zijn we geen betrokken partij. Dat vind ik jammer. Ik vraag me dan ook af wat de minister-president bedoelt met zijn stelling dat hij de drukkingsmiddelen die hij heeft, verder zal gebruiken. Hoe moet ik dat begrijpen ?

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Informatie die ik heb gekregen van de industrie leert me dat de Vlaamse bedrijven momenteel aardig aan het scoren zijn in het A380-dossier. Er worden toch nogal wat contracten afgesloten. Op het einde van deze maand zal trouwens een zeer belangrijk contract worden afgesloten, in Toulouse. Ik hoop dat ook de premier aanwezig zal kunnen zijn bij de ondertekening.

Er zijn een aantal Vlaamse bedrijven die geen deel uitmaken van Belairbus, maar worden meegeslept door de grote jongens, zoals Asco en Barco. Die zijn vandaag topkandidaat in Toulouse om een aantal contracten binnen te halen. Een voorbeeld is Europlasma, dat momenteel een topkandidaat is om het contract voor het leveren van de beglazing van de cockpit volledig binnen te halen. Ik denk dus dat we daar ons doel aan het bereiken zijn.

Een van de belangrijke aspecten van ons werkbezoek aan Toulouse is dat we toen onze Vlaamse industriëlen rechtstreeks in contact hebben kunnen brengen met de volledige top van Airbus. Deze kans krijgen de bedrijfsleiders natuurlijk alleen als de politieke overheid bereid is daar voldoende gewicht aan te geven. Dat was het geval met de aanwezigheid van de minister-president. Zelf heb ik daar een aantal rechtstreekse afspraken kunnen maken, onder meer met de verantwoordelijke directie en de mensen van Barco, opdat men zou kunnen meedingen op een aantal terreinen met betrekking tot de uitrusting van de cockpit. Dat lijkt me belangrijk.

Dit lijkt me de enige manier om Vlaamse bedrijven met capaciteiten – zoals LMS, Alcatel en Agfa – in contact te brengen met Airbus en hen te laten meedingen. Vanzelfsprekend zegt Airbus dat dit wat de A400M betreft op basis van competitie zal gebeuren. Airbus zal daarvoor offertes uitschrijven, maar ook wij zijn niet zo naïef om te denken dat dit enkel op basis daarvan zal gebeuren. Daarom zegt

Van Mechelen

de minister-president nadrukkelijk dat hij zich blijft engageren. Hij heeft dat die dag ook gedaan ten opzichte van de Vlaamse ondernemingen. Hij blijft zich engageren om dit dossier te volgen, om er contact over te houden met zowel Toulouse als met de federale premier, om na te gaan hoe onze Vlaamse bedrijven aan bod kunnen komen.

Ik begrijp de aversie met betrekking tot legeraankopen en economische compensaties. Die is voldoende bekend, hier is voldoende over gediscussieerd. Men mag echter ook niet in het andere uiterste vervallen, wat erop neerkomt dat men dit dossier volledig door Defensie laat afhandelen. Hier is sprake van economische kansen. Op het ogenblik dat het beste materiaal gekocht is aan de beste prijs, vind ik dat België – en zeker wat dit betreft ook Vlaanderen – de kans moet krijgen om op een eerlijke wijze mee te dingen naar die contracten.

Als we de garantie hebben, via de Flabel-constructie, dat dit op een eerlijke manier gebeurt, dan is er geen probleem. Daar moet de premier voor zorgen en dan zal Vlaanderen zich wel weren. Maar we moeten de garantie hebben dat wij met onze Vlaamse luchtvaartondernemingen kunnen meedingen, en dat op dat ogenblik dan de beste moge winnen. Of dat nu een Vlaams, een Waals, een Frans, een Duits of een Brits bedrijf is : dat is nu eenmaal het spel, maar dit spel moet correct worden gespeeld.

Dit moet worden gevolgd. Dat is de nadrukkelijke vraag die de minister-president stelde in zijn schrijven aan de premier, de minister van Landsverdediging en de minister van Economie. Hij vond dat hij deze zaak moest kunnen volgen en dat de zaak niet louter een defensieaangelegenheid mocht zijn.

De voorzitter : De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans : Het gaat hier over intenties. Ik heb niet begrepen op welke wijze er druk zal worden uitgeoefend. De regering zal het dossier volgen, maar wij zullen dat ook doen : dat is nogal duidelijk.

Ik vind het wel verkeerd dat de regering Flabel ziet als het enige vehikel om de Vlaamse betrokkenheid te garanderen. Dat is eenzijdig, om redenen die ik heb belicht. Dit is een defensieve en verouderde opstelling, die maakt dat nieuwelingen onmogelijk aan bod kunnen komen. Als men zich louter

richt op Flabel, dan is dat een verloren zaak. Maar we komen daar later nog op terug.

Minister Dirk Van Mechelen : We richten ons niet louter op Flabel : Europlasma maakt geen deel uit van Belairbus en Flabel, maar doet wel mee aan de contracten. Er zijn duidelijke structuren waardoor ze worden betrokken. Ik heb gesprekken gevoerd met mensen van het VEV, mensen van FLAG en mensen van Belairbus om na te gaan hoe we deze bedrijven mee aan boord krijgen. De feiten bewijzen dag na dag dat dit lukt, tot spijt van wie het benijdt.

De voorzitter : De heer Schuermans heeft het woord.

De heer Eddy Schuermans : U hebt in uw repliek gezegd dat, indien een en ander via Flabel verloopt, dat voor u het juiste instrumentarium is. Ik heb dat hier genoteerd en het verslag zal dit uitwijzen. Welnu, dit is eenzijdig.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Dirk Holemans tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de mogelijke betrokkenheid van het IWT bij militaire onderzoeksprogramma's

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Holemans tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de mogelijke betrokkenheid van het IWT bij militaire onderzoeksprogramma's.

De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, het onderzoeksprogramma European Co-Operation for the Long Term in Defence, kortweg Euclid, is een technologisch onderzoeksprogramma dat wordt uitgevoerd door bedrijven of onderzoeksinstituten uit de lidstaten van de Western European Armaments Group.

Het programma heeft tot doel nieuwe technologie te ontwikkelen voor defensie en zo de competitiviteit van de Vlaamse en Europese defensie-industrie te bevorderen. Naar verluidt zou tussen het minister van Landsverdediging en het IWT een sa-

Holemans

menwerkingsakkoord zijn afgesloten waardoor Vlaamse bedrijven en onderzoeksinstituten kunnen deelnemen aan Euclid. Euclid beschikt echter niet over eigen financiële middelen. Die dienen te worden gemobiliseerd op nationaal of regionaal vlak, volgens de modaliteiten van de deelnemende landen.

Mijnheer de minister, in welke mate is het IWT hierbij betrokken? Is het IMEC hier op enige wijze bij betrokken? In een IWT-publicatie, namelijk "VTO-studies 20", zag ik immers een schema waaruit blijkt dat het IMEC via IWT-projecten zou werken met bedrijven die betrokken zijn bij Euclid. Bestaat zo'n samenwerkingsakkoord tussen het IWT en het ministerie van Landsverdediging? Zo neen, wanneer liep dit akkoord ten einde? Kunnen Vlaamse bedrijven op een andere wijze deelnemen aan Euclid? Hoe rijmt men dit met de IWT-richtlijn met betrekking tot deelname aan onderzoeksprojecten met een mogelijke militaire affiniteit? Welke projecten werden eventueel goedgekeurd via dit samenwerkingsakkoord? Over hoeveel geld gaat het?

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, het IWT ondertekende op 15 mei 1997 inderdaad een overeenkomst met het ministerie van Landsverdediging inzake onderlinge informatie-uitwisseling met betrekking tot onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten die potentieel in aanmerking kunnen komen voor de onderzoeksprogramma's Euclid of Thales, wat staat voor Technology Arrangement for Laboratories for Defence Science.

De ondertekening gebeurde in akkoord met de toenmalige voogdijoverheid en na goedkeuring door de raad van bestuur van het IWT.

Vlaanderen bleef bij het standpunt om als dusdanig niet deel te nemen aan de beide onderzoeksprogramma's, in tegenstelling tot bijvoorbeeld het Waals Gewest. Het federale ministerie van Landsverdediging zelf kon geen Vlaamse bedrijven of onderzoeksinstituten betrekken in deze programma's. De projecten van de Euclid- en Thales-onderzoeksprogramma's vallen immers niet onder de geprogrammeerde Belgische defensiebestellingen waarvoor de federale overheid bevoegd is. Het toekennen van overheidssteun voor onderzoek en ontwikkeling, ook voor projecten met een militaire

affiniteit, komt immers toe aan de gewesten. Bovendien liet de toen vigerende richtlijn van 27 mei 1994, over het verlenen van steun aan onderzoeksprojecten met mogelijke militaire affiniteit, toe dat projecten met een dual-usekarakter en zonder duidelijke offensieve finaliteit door het IWT konden worden ondersteund.

Om mogelijke patstellingen te overbruggen, werd de vermelde overeenkomst tussen administraties ondertekend. De overeenkomst kwam erop neer dat wederzijds informatie zou worden uitgewisseld. Het IWT dient Landsverdediging op de hoogte te brengen van de ondersteuning van het project en van het totaal onderzoeksbudget, waarna Landsverdediging het opvolgt in het Euclid/Thales-programma. De manier waarop de financiering van de bijdrage tussen het IWT en het door het IWT gesteunde bedrijf wordt geregeld, behoort tot de bevoegdheid van het IWT. Doorgaans wordt deze overheidsfinanciering bepaald volgens de regels die gelden voor een industrieel onderzoeksproject in het Vlaams Gewest.

Op basis van deze overeenkomst kregen de Vlaamse bedrijven en de onderzoeksinstituten de mogelijkheid om via de autonome functie van het IWT deel te nemen aan deze internationale onderzoeksprogramma's. De deelname was uiteraard onderworpen aan de richtlijnen met betrekking tot steun aan onderzoeksprojecten met een mogelijke militaire affiniteit. Via een gepast IWT-document werd de procedure met betrekking tot steun aan onderzoeksprojecten met een mogelijke militaire affiniteit toegelicht. Het Vlaams Gewest noch het IWT participeerden echter formeel aan deze programma's.

De betreffende overeenkomst geldt in principe nog altijd. Er heeft zich echter nooit een Vlaams project aangediend waarop deze overeenkomst van toepassing is. Dit heeft te maken met de discussie op het Vlaams niveau over het verlenen van steun aan projecten met een mogelijke militaire affiniteit.

Naar aanleiding van het voorstel van decreet van mevrouw Verwimp en de heren Sleecx en Bogaert werd de richtlijn van 27 mei 1994 strenger gemaakt. Door de nieuwe richtlijn van 14 april 1999 wordt ondersteuning van onderzoeksprojecten uitgesloten indien de ontwikkelde technologie ressorteert onder de wet aangaande wapens en wapensystemen, munitie en speciaal voor militair dienstig materieel en daaraan verbonden technologie, zoals bepaald onder de wet van 5 augustus 1991. Deze zogenaamde wapenwet van 1991 werd echter opge-

Van Mechelen

steld in het kader van de douanewetgeving. Daarom werd de omschrijving van de producten en systemen waarop deze wet van toepassing is zeer ruim opgevat.

De nieuwe richtlijn had echter tot gevolg dat de mogelijkheid om onderzoeksprojecten met een mogelijke militaire affiniteit te ondersteunen nu bepaald wordt door de douanewetgeving van 1991. Hierdoor is het nu praktisch uitgesloten dat Vlaamse bedrijven nog kunnen deelnemen aan internationale onderzoeksprogramma's zoals Euclid en Thales. Het betreft hier immers a-priorische technologie voor specifiek militair gebruik, hoewel er ook afgeleide civiele toepassingen bestaan.

In de wet van 5 augustus 1991 wordt een zeer ruime omschrijving gehanteerd. Bovendien is het niet steeds op eenvoudige wijze uit te maken welke toepassing rechtstreeks dan wel onrechtstreeks wordt beoogd. Daarom heeft deze richtlijn versprekkende gevolgen voor de onderzoekssteun van heel wat Vlaamse bedrijven. Samengevat betekent dit dat alles wat specifiek bestemd is voor militair gebruik, niet meer in aanmerking kan komen voor onderzoeks- en ontwikkelingssteun. Militair gebruik wordt hier ruim gedefinieerd als onder andere elektronisch materiaal, fotografisch materiaal, simulatoren en telecommunicatiemateriaal. Met andere woorden, het betreft alles waarvoor een vergunning nodig is ingevolge de in-, uit- en doorvoerwetgeving van 1991.

De indieners van het voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet van 23 januari 1991 betreffende de oprichting van een Vlaams Instituut voor de bevordering van het Wetenschappelijk en Technologisch Onderzoek hadden geenszins de bedoeling om het civiel technologisch onderzoek in Vlaanderen te beknotten. Daarom verdient het aanbeveling dat deze problematiek in de commissie voor Economie bij gelegenheid wordt bekeken.

Uit het voorgaande blijkt dus dat er via dit samenwerkingsakkoord geen overeenkomsten werden goedgekeurd. Projecten die passen in de onderzoeksprogramma's Euclid en Thales kunnen principieel niet worden gesteund ingevolge hun specifiek militair karakter. Vlaanderen heeft bijgevolg ook geen steun verleend in het kader van de onderzoeksprogramma's Euclid en Thales. Evenmin is het IMEC betrokken bij technologieprogramma's met militaire doeleinden.

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Mijnheer de minister, ik wil u danken voor uw uitvoerig antwoord. Ik vraag me alleen af of het nog wel zinvol is om het samenwerkingsakkoord met het federaal ministerie van Defensie te behouden. U zegt zelf dat de Vlaamse richtlijn inzake IWT in de praktijk een uitvoering van dit samenwerkingsakkoord verhindert.

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Eén belangrijk aspect betreft de gegevensuitwisseling, die op dit ogenblik plaatsvindt en consequent door de twee partijen gebeurt. Op basis van wat dit parlement heeft beslist, ondersteunt Vlaanderen echter geen militaire programma's.

Ik verwijs ook naar het antwoord dat ik in 1999 heb gegeven aan de heer Gatz met betrekking tot het dual-useprincipe. Dat is natuurlijk een totaal ander debat. Ik denk dat we het toen in de commissie vrij eens waren over de ontwikkelingen die dual use in zich houden. Een display die werd ontwikkeld voor de A380 zou misschien ook gebruikt kunnen worden voor de A400M. Men was het er toen over eens dat dit zou moeten kunnen. De A400M is een vliegtuig dat op dit ogenblik quasi uitsluitend ingezet wordt door de Belgische strijdkrachten voor humanitaire doelstellingen, zoals de C130 vandaag. Dat was de toenmalige geest van de commissie. Ik denk dat we deze rigoureuus moeten aanhouden.

De voorzitter : De heer Laverge heeft het woord.

De heer Jacques Laverge : Ik wilde nog een vraag stellen en een bedenking uiten die aansluit bij de interpellatie omtrent de Airbusproblematiek. Als we stellen dat alle onderzoeksprogramma's en ontwikkelingen inzake militaire doeleinden niet meer mogelijk zijn, betekent dit toch wel een zware handicap voor ons bedrijfsleven. Militair onderzoek geeft immers vaak aanleiding tot verbeteringen in de civiele luchtvaart en het burgerlijk gebruik. Ik denk dat we dit eens grondig in de commissie moeten bekijken. Ik heb begrepen dat de minister een oproep doet om onze Vlaamse industrie niet te hypothekeren door haar af te sluiten van elke mogelijkheid tot onderzoek met betrekking tot deze materies.

We nemen in feite een duale positie in gedurende dezelfde commissievergadering. Enerzijds roepen we op tot meer Vlaamse participatie inzake de militaire Airbusprogramma's, maar anderzijds remmen we de Vlaamse bedrijven, die in aanmerking

Laverge

kunnen komen voor die participatie, af door het feit dat er geen mogelijkheden zijn om onderzoek te doen.

De voorzitter : De parlementaire rechten zijn onuitputtelijk.

Minister Dirk Van Mechelen : Het principe van wat onder impuls van de heer Sleeckx in het Vlaams Parlement werd goedgekeurd, is dat het niet kan dat Vlaanderen middelen inzet voor onderzoek en ontwikkeling die gericht is op offensieve, militaire wapens. Het is een andere zaak als een technologie die wordt ontwikkeld in het kader van telecommunicatie, ook kan worden gebruikt voor militaire toepassingen. We moeten dat goed uit elkaar houden. De Vlaamse regering heeft niet de ambitie om de ontwikkeling van gerichte, offensieve, militaire wapens te ondersteunen.

Als het over dual use gaat, waarbij er zowel burgerlijke als militaire toepassingen zijn, bijvoorbeeld in de samenwerking tussen Barco en het Canadese Amry Air, moeten we weten hoever we gaan. Het is wellicht interessant dat het parlement daarover nadenkt, en desnoods een hoorzitting organiseert. We moeten ook weten, als we bepaalde zaken niet meer willen doen, wat de economische gevolgen zijn. Dit zijn keuzes die een parlement moet maken.

De voorzitter : In 1999 is in deze commissie een consensus ontstaan over dual use. We zullen in de regeling van de werkzaamheden na het reces bespreken of het aangewezen is dat we daarover hoorzittingen houden.

Minister Dirk Van Mechelen : Het probleem is dat dit nu gebaseerd is op een duale wetgeving. We weten wat dat allemaal heeft teweeggebracht. Die duale wetgeving leent zich niet tot het nemen van beslissingen over onderzoek en ontwikkeling. Laat ons dus goed nagaan wat we willen en wat niet. Dat versta ik onder een positieve verfijning.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over het Geografisch Informatiesysteem (GIS-Vlaanderen) en de oprichting van een 'incubatiepunt ruimtelijke informatieverwerking'

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Dijck tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over het Geografisch Informatiesysteem (GIS-Vlaanderen) en de oprichting van een 'incubatiepunt ruimtelijke informatieverwerking'.

De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, tussen 2 vragen over militaire doeleinden en wapens, wil ik het hebben over een minder oorlogszuchtig onderwerp.

Op de recentste vergadering van de stuurgroep GIS-Vlaanderen werd een document uitgedeeld dat vragen oproept bij het nieuwe 'incubatiepunt ruimtelijke informatieverwerking' en de wijze waarop dit incubatiepunt zich verhoudt tot GIS-Vlaanderen. Het GIS-decreet bepaalt dat alle initiatieven op het genoemde terrein moeten worden gecoördineerd via de GIS-structuur, de stuurgroep, het wetenschappelijk comité en het ondersteunend centrum.

Minister Van Grembergen, die bevoegd is voor GIS-Vlaanderen, heeft daarover een brief gericht aan u. Er zijn een aantal bemerkingen over dit incubatiepunt. De zogenaamde revolutionaire toepassingen van de KUL, waar nu veel geld in wordt gestopt, zijn volgens specialisten al grotendeels achterhaald. Het materiaal zou reeds te koop zijn op de Amerikaanse markt. Is het wel nodig om hierin te investeren, terwijl het al voorhanden is? Gelet op de samenwerking tussen de VITO, de KU Leuven, andere universiteiten en de privé-sector, de grote som geld die erbij betrokken is, ongeveer 6 miljoen euro, en de gedateerdheid van het materiaal, zijn enkele vragen hier op hun plaats.

Van Dijck

Mijnheer de minister, welk gevolg werd gegeven aan de brief die minister Van Grembergen u heeft gestuurd? Aan GIS-Vlaanderen werd een advies gevraagd naar aanleiding van de haalbaarheidsstudie met betrekking tot het incubatiepunt. Op welke wijze zal dat advies worden gevolgd? Is het niet logisch, gezien de door dit parlement decretaal vastgelegde bepalingen, dat zo'n project via de stuurgroep van GIS-Vlaanderen loopt? Kan die niet het beste oordelen over de noodzaak van het project? Is het niet wenselijk dat het bedrag wordt beheerd door GIS-Vlaanderen?

Valt het te verdedigen dat zo'n groot bedrag wordt geïnvesteerd in toepassingen die mogelijk of gedeeltelijk al op de markt te krijgen zijn? Klopt het dat de haalbaarheidsstudie werd uitgevoerd door diegenen die het project later ook mogen uitvoeren, met name de KU Leuven en de VITO? Hoe zien de betrokkenheid en de inbreng van de andere Vlaamse universiteiten, naast de KU Leuven, er concreet uit? Welke inbreng heeft de privé-sector? Is het niet gevaarlijk dat er bij zoveel betrokken partijen sprake kan zijn van belangenvermenging, die zelf de haalbaarheid moeten bewijzen om dan het project zelf uit te voeren?

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, collega's, de vragen van de heer Van Dijck hebben een hoog OC GIS-gehalte, maar dat zal me niet beletten om een duidelijk antwoord te geven.

Het incubatiepunt dat we willen ontwikkelen is iets compleet anders dan een GIS-toepassing. In het incubatiepunt zullen technologieën worden ontwikkeld, vooral software tools, die het mogelijk moeten maken om een performante beeldverwerking te doen. Dit valt volledig buiten de statutaire opdracht van OC GIS Vlaanderen. Het gaat ook vaak om universitaire groepen die op totaal andere terreinen actief zijn.

De groep van professor Van Gool komt uit de Toegepaste Wetenschappen en werkt met verschillende methodes om aan beeldcompressie te doen. OC GIS zou een gebruiker kunnen zijn van de tools, die binnen het incubatiepunt worden ontwikkeld. De grondslag van dit initiatief binnen het innovatiebeleid is het doortrekken van een investering die in deze sector sinds lang is gebeurd. Het federaal programma teledetectie bestaat al meer dan 15

jaar. Dat programma steunt de opbouw van know-how binnen de universiteiten.

Op het moment dat die investeringen moeten leiden tot bruikbare toepassingen op commercieel vlak, moeten de gewestelijke overheden optreden. We hebben daarom in het nieuwe luik van het federaal programma alles doen schrappen wat betrekking heeft op commercialisatie van onderzoeksresultaten, omdat dat een uitsluitend Vlaamse bevoegdheid is. Het is ook niet toevallig dat ik een punt over de technologische attractiepolen op de agenda van het Overlegcomité van morgen heb geplaatst. We stellen telkens weer vast dat de federale overheid niet kan nalaten om zich op de grens van dit terrein te begeven.

Wat is dat incubatiepunt of wat zou het moeten worden? De executive summary van het rapport zegt dat Vlaamse universiteiten en onderzoeksinstellingen belangrijke expertises hebben op dit gebied. Meestal blijven de resultaten intra muros. Het incubatiepunt geo-informatie wil deze aanwezige expertises operationaliseren naar bruikbare projecten.

De overheid erkent de hoger aangehaalde problematiek en ondersteunt initiatieven tot het ontwikkelen van marktrelevante instrumenten die het gebruik van ruimtelijke informatie stimuleren. Het incubatiepunt geo zal zich dan ook in de eerste plaats toeleggen op het ontwikkelen van generische instrumenten, de zogenaamde geo-instrumenten voor wat men omschrijft als Enhanced Future en Future Change Detection, namelijk de basis voor mutatiedetectie en datafusie. Het gaat hier dus echt over een innovatieproject, dat los staat van OC GIS-Vlaanderen, daar het een heel ander doel en een heel andere doelstelling heeft. Dit is een innovatiedossier dat we begeleiden.

Op de brief van minister Van Grembergen van 1 maart 2002 heb ik op 29 maart 2002 een omstandig antwoord gegeven, om het verschil tussen beide aspecten proberen uit te leggen. Dat heeft geleid tot een overlegvergadering tussen mijn medewerkers van Wetenschapsbeleid en Financiën en medewerkers van minister Van Grembergen. De communicatie tussen ons verloopt dus vlot terzake.

Aan GIS-Vlaanderen werd inderdaad een advies gevraagd, naar aanleiding van de haalbaarheidsstudie, met betrekking tot het incubatiepunt. Deze studie werd bezorgd in mei 2002. Ik heb terzake een advies gevraagd aan minister Van Grembergen. Ik kan natuurlijk moeilijk op voorhand zeggen hoe met dit advies rekening zal worden gehouden,

Van Mechelen

daar ik eerst moet weten wat het advies is. Wel is er al informeel overleg geweest tussen mijn medewerkers en OC GIS toen het eerste voorstel werd ingediend vanuit universitaire hoek. Dat overleg vond plaats in juli 2002. Op dat overleg hebben mijn medewerkers gezegd waarmee we bezig zijn, wat de doelstellingen zijn, waar dit toe moet leiden. Het komt erop neer dat we, nu Vlaanderen bevoegd is geworden, een investering van vijftien jaar in onderzoeksgroepen en -doelstellingen niet verloren laten gaan. We zullen dus nagaan hoe we dit kunnen valoriseren. Dat herinnert me enigszins aan wat we met het VIB doen. We proberen de daar aanwezig competentie te coördineren en operationeel te maken, in het belang van het Vlaamse bedrijfsleven.

Het spreekt voor zich dat we contact houden met GIS-Vlaanderen over dit project, maar dit behoort niet tot de finaliteit van GIS-Vlaanderen. Dit is een innovatiedossier. We proberen hier de knowhow te versterken die vandaag bestaat binnen onze universiteiten en een bijdrage kan leveren tot de ontwikkeling van ons economisch weefsel. We willen dat voorzetten.

Is het wenselijk dat GIS-Vlaanderen dit geld beheert? Als men de eerste stelling volgt, dan is het antwoord neen. In deze nota zijn een aantal financieringsvoorstellen opgenomen. Als een dossier van dit soort projecten terechtkomt op de tafel van de Vlaamse regering, dan is dat niet gebeurd via het kabinet. Deze werkwijze werd 3 jaar geleden afgeschaft. Dit dossier wordt in overleg opgesteld. Het gaat naar het IWT, dat als enige instantie dit onderzoek doet en uiteindelijk een voorstel formuleert aan de Vlaamse regering. Dit voorstel behelst diverse financieringsscenario's. Dit document bevat onder meer het scenario waarbij middelen worden vastgelegd voor een periode van drie jaar.

Het bevat ook een aantal doelstellingen. Er wordt een antwoord geboden op de vraag waar de middelen vandaan moeten komen, als we dit op langere termijn doen. Ik citeer letterlijk uit het rapport: 'Het is het streven van het incubatiepunt geo om na een periode van 5 jaar voor 30 percent inkomsten uit externe bronnen te realiseren. Na 7 jaar dient dit 50 percent te zijn, en na 10 jaar 75 percent. In functie van de algemene marktontwikkeling dienen deze cijfers door de raad van bestuur te worden herzien.' Hier worden dus scenario's gegeven over de vraag wat de overheid doet, wat vanuit de onderzoeksgroepen komt en wanneer er spin-

offs worden gerealiseerd. Dit zal dan uiteindelijk door de kam van het IWT worden gehaald.

Deze haalbaarheidsstudie werd gemaakt door de afdeling Onderzoek en Ontwikkeling van de KU Leuven. Ze is me op 2 mei 2002 bezorgd door professor De Backere, algemeen directeur. Nu de studie gemaakt is, zal de zaak worden voorgelegd aan het IWT, om te kijken of de 'proof on concept' kan worden goedgekeurd. Nadien wordt dit natuurlijk uitgebreid naar alle mogelijke onderzoeksgroepen die daarbij kunnen worden betrokken. Het rapport vermeldt trouwens een aantal groepen die daar vandaag mee bezig zijn. Naast de initiatiefnemers van de KU Leuven is er onder meer sprake van de VUB, Iris en de vakgroep geografie van de RUG.

Als dit project op gang komt, is het de bedoeling alle mogelijke universiteiten en onderzoeksgroepen, via een soort generisch onderzoek, te betrekken in dit project. Men moet een concept maken. Ik ken niemand in Vlaanderen die voor mij zo'n boek bijeen kan schrijven. Ik moet het doen met de kennis die we in Vlaanderen hebben.

Dan was er uw vraag of daar belangenvermenging uit kan ontstaan. Persoonlijk meen ik van niet, maar tegenwoordig ben ik heel voorzichtig in die dingen. Het is op mijn uitdrukkelijke vraag dat in deze fase elke betrokkenheid van de privé-sector wordt geweerd op het niveau van het onderzoek. Van zodra het incubatiepunt functioneert, spreekt het vanzelf dat we initiatieven zullen nemen om inzake een aantal aspecten samen te werken met privé-bedrijven, zoals we dat doen bij het IMEC, het VIB en de VITO. Die bedrijven zullen dan worden gefinancierd volgens de klassieke IWT-regels. Ook wat dat betreft, is er niets nieuws onder de zon.

Dit ligt nu voor bij het IWT. Het is ook naar minister Van Grembergen gestuurd, zodat hij daar eventueel een opmerking op formuleert, samen met het GIS. De titel van studie luidt: 'Incubatiepunt Geoinformatie, link tussen kennis en markt'. Het is mijn bedoeling om dit op gang te brengen en de aanwezige competentie te valoriseren voor ons Vlaams economisch weefsel.

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mijnheer de minister, ik dank u voor uw zeer concrete antwoord. Ik had van u trouwens niet anders verwacht. Niet alles was even duidelijk voor mij in deze zaak, maar dat is nu opgehelderd.

Minister Dirk Van Mechelen : Er was ook wat argwaan in de sector.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de wapenproductie bij Barco

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Roegiers tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de wapenproductie bij Barco.

De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, mijnheer de minister, ik heb het laatste deel van de discussie naar aanleiding van de vraag van de heer Holemans gehoord. Eigenlijk hebt u me al deels gerustgesteld, maar toch zal ik mijn vraag stellen.

Zoals u weet, werd in 1934 in Poperinge de firma Belgian American Radio Corporation, afgekort Barco, opgericht, met de bedoeling radiotoestellen te assembleren waarvoor de onderdelen in de VS werden aangekocht. Ik ga hier niet de hele geschiedenis van Barco overlopen, want dat zou ons wellicht veel te ver leiden. Belangrijk is dat in 1979 de eerste liquiditeitsproblemen opdoken. De Vlaamse overheid zorgde in 1981 voor redding, door in samenwerking met de Société Générale en de GIMV een nieuwe holding op te richten, Barco Industries. Toen nam de GIMV 35 percent van de aandelen voor haar rekening, ACEC 65 percent.

De reorganisatie was een groot succes. In 1986 trok Barco naar de beurs. Zes jaar geleden stapten individuele kritische aandeelhouders voor het eerst naar de algemene vergadering van Barco, om de directie ter verantwoording te roepen voor haar deelname aan de wapenhandel. Deze aandeelhoudersactie schudde destijds een aantal beleidsmakers wakker. In 1999 is daar uitvoerig over gediscussieerd in het Vlaams Parlement. Als resultaat daarvan keurde de Vlaamse regering op 13 april 1999 een nota goed die gericht was aan het IWT.

Ik citeer het belangrijkste stukje uit die nota : 'Het voorstel sterkt ertoe een verbod op te leggen aan

het IWT om steun toe te kennen voor projecten of onderzoeksmandaten met een militaire affiniteit. In concreto zouden aanvragers van dergelijke projecten of mandaten ertoe verplicht worden een verklaring af te leggen dat zij uit hun project of mandaat geen rechtstreekse of onrechtstreekse toepassingen zullen laten voortvloeien voor wapens zoals omschreven in de wapenwet van 1991.' Dit was getekend door voormalig minister-president Van den Brande. Bij mijn weten is die nota niet herroepen door deze regering.

Er is een verband tussen de opdracht die toen werd gegeven aan het IWT enerzijds en Barco en de GIMV anderzijds. De geest van dit voorstel is de geest die dit Vlaams Parlement en de Vlaamse regering willen nastreven. Op 8 mei 2002 vond opnieuw een algemene vergadering van Barco plaats. Voor de zesde maal waren aandeelhouders, gesteund door het Forum voor Vredesactie en Netwerk Vlaanderen, aanwezig om vragen te stellen over Barco's deelname aan de hoogtechnologische wapenproductie. Opnieuw blijkt de wapenproductie in 2001 sterk te zijn gestegen tegenover 2000. Barco haalt nu officieel 12 percent van haar inkomsten uit de verkoop van wapensystemen. Dat was 7 percent in 2000.

De GIMV is nog steeds de grootste aandeelhouder van Barco, voor ongeveer 30 percent. De Vlaamse overheid is nog steeds de grootste aandeelhouder van de GIMV. De dividenden van de GIMV, die dus gedeeltelijk werden verdiend met de verkoop van wapensystemen, werden in 2001 gebruikt voor het optrekken van het maatschappelijk kapitaal van de PMV. Het economisch overheidsinitiatief binnen de PMV wordt dus gedeeltelijk gefinancierd met het Barco-dividend. Dit valt mijns inziens niet te rijmen met de wil van het Vlaams Parlement een vredeseconomie te hebben.

Het valt trouwens op te merken dat de GIMV, als grootste aandeelhouder van Barco, steeds opnieuw stemt tegen de motie met betrekking tot het afstoten van de ontwikkeling, productie en verkoop van Barco-producten aan de militaire of militair-technologische markt. In 2001 werd deze motie afgewezen met 50 stemmen voor en 4.169.068 stemmen tegen bij 5.331 onthoudingen. De stemming is geheim, maar een rekensom maakt onmiddellijk duidelijk dat de GIMV, als grootste aandeelhouder, zich terzake zelfs niet heeft onthouden.

Mijnheer de minister, uw suggestie van daarnet om in deze commissie een grondige gedachtewisseling te houden over steun aan onderzoeksprojecten met een militaire affiniteit is een goede suggestie. Dan

Roegiers

gaat het over de vraag hoe we dat nu moeten definiëren en de vraag of we de nota die de Vlaamse regering in 1999 heeft goedgekeurd niet kunnen verfijnen in die zin.

Mijnheer de minister, vindt u het opportuun dat daadwerkelijk, tegen de wil van het Vlaams Parlement in, dividenden die werden verdiend met de verkoop van wapensystemen worden gebruikt ter financiering van de PMV, die het economisch overheidsinitiatief moet uitvoeren ?

In uw beleidsbrief voor 2001 of 2002 zegt u dat de GIMV niet mag dienen voor het economisch overheidsinitiatief. Toch blijft de Vlaamse overheid indirect aandeelhouder van Barco. De Vlaamse overheid steunt op die manier de defensie-industrie en legt geld vast dat bedoeld was voor economisch beleid. Wat denkt u hieraan te doen ?

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Mijnheer de voorzitter, ik wil me aansluiten bij de heer Roegiers. Ik heb zelf het genoeg gehad om tijdelijk met één aandeel aandeelhouder te zijn van Barco. Op een aandeelhoudersvergadering heb ik toen het genoeg gehad om rechtstreeks in discussie te treden met de heer Van Damme.

Mijnheer de voorzitter, misschien was het beter geweest om de twee vragen over de militaire toepassingen samen te behandelen. Het is goed dat we in het najaar deze discussie hier sereen kunnen voeren. Natuurlijk moeten we daarbij oog hebben voor een concrete economische situatie. Het is al in andere situaties gebleken dat men de eventuele verkoop van aandelen best niet op voorhand aankondigt.

De voorzitter : Deze vragen werden niet gekoppeld omwille van het feit dat de vragen van de heer Roegiers ook gaan over het Vlaams beleid ten aanzien van het gedrag van de GIMV. Dat is eigenlijk iets totaal anders. Ik denk dat de minister er ook een andere mening op nahoudt.

De heer Van Goethem heeft het woord.

De heer Roland Van Goethem : Mijnheer de voorzitter, de vraag van de heer Roegiers brengt de problematiek van de wapensystemen die in Vlaanderen worden ontwikkeld goed op de voorgrond. Het lijkt me eigenlijk verkeerd om het te hebben over wapensystemen. De meeste spulletjes die

Barco ontwikkelt, kunnen immers op twee manieren worden gebruikt.

Ik wil me aansluiten bij wat de heer Laverge daarnet heeft gezegd. De Vlaamse industrie loopt hiermee een handicap op, want ze wordt afgeremd door dat soort opstelling. Er is het louter economisch-financiële aspect, en er is het sociale aspect van de tewerkstelling : hoeveel arbeidsplaatsen zijn er op die manier niet verloren gegaan in Vlaanderen ? Wat handel betreft, kan ik momenteel niet anders dan nadenken in Belgische termen, daar Vlaanderen geen handelsbalans heeft. Maar wat gaan we nu doen ? Gaan we ons volledig afsluiten van om het even welke technologische ontwikkeling die tweevoudig kan worden gebruikt ? Doen we dat, dan moeten we die wel invoeren, en dan moeten we ze ook betalen.

Misschien kunnen we oordelen dat we geen defensie nodig hebben, maar die defensieloze opstelling vind ik vrij ongezond, met 11 september in het achterhoofd. We brengen gewoon onze handelsbalans in onevenwicht door wat we zullen moeten invoeren omdat we het zelf niet kunnen produceren. Anders hadden we het wel kunnen produceren en het zelf kunnen uitvoeren, met een gunstig effect op die handelsbalans tot gevolg.

De heer Laverge pleit voor het volledig opnieuw bekijken van het protocol. Als ik de opmerkingen hoor van de heren Roegiers en Holemans, dan vind ik ook dat we daar dringend aan toe zijn. We moeten dit op een nuchtere wijze bekijken.

De voorzitter : De heer Laverge heeft het woord.

De heer Jacques Laverge : Mijnheer de voorzitter, ik ben bestuurder geweest bij Barco van 1979 tot 1985. De heer Roegiers zegt dat het bedrijf erbovenop was, maar ik heb de periode gekend toen iedereen dacht dat Barco failliet was. Ik ken en beheer het dossier dus wel. Alleen heb ik in de periode dat ik voor Barco werkte nooit over wapenproductie gehoord. Ik geloof niet dat Barco wapens produceert.

We moeten zeer goed oppassen met de definitie van wapenproductie. Het bedrijf verschaft wel technologische toelieferingen, die gebruikt kunnen worden in de defensie-industrie. Ik heb echter nog nooit gehoord of gezien dat er één wapen buiten de poorten van Barco is gegaan. Ik denk dat enkele collega's al een bezoek hebben gebracht aan het bedrijf en dit kunnen beamen.

Laverge

Slechts technologie, die bruikbaar is voor allerlei mogelijkheden, is weggevloeid. We kunnen ons natuurlijk afvragen of technologie die bestemd is voor militaire doeleinden onder controle kan worden gehouden. Ik zou wel eens de inventaris willen kennen van alles wat in allerlei niveaus van het Vlaams bedrijfsleven wordt vervaardigd en uiteindelijk een bestemming krijgt die grondig afwijkt van de oorspronkelijke productiedoelstelling. Daar hebben we weinig vat op, want we kunnen de wereldmarkt niet beheersen. We kunnen ook geen netwerken opbouwen om bij de aankoop van een technologie de klant te verplichten om de uiteindelijke aanwending van die technologie in de toekomst mede te delen. Ik weet niet wie de mogelijkheden bezit om een dergelijke opvolging te realiseren of welke technieken moeten worden aangevend om de bestemming van een aantal producten te achterhalen.

We moeten hier heel voorzichtig mee zijn. Ik wil de heer Roegiers vragen dat hij het woord wapenproductie bij Barco een andere dimensie geeft. Het betreft technologische toeleveringen, die effectief kunnen worden gebruikt in de defensie-industrie. Indien men dit als wapenproductie bestempelt, mag Barco absoluut niet deelnemen aan de A400M-programma's. We moeten consequent zijn en weten wat we vertellen. Enerzijds roepen we dat de Vlaamse technologische industrie en de luchtvaartindustrie kansen moeten krijgen, maar anderzijds zeggen we dat ze geen producten mogen maken.

Ik kijk uit naar het aangekondigde debat om dieper in te gaan op de richtlijnen die in de vorige legislatuur werden bepaald. Ik zal niet betwisten dat die waarschijnlijk geïnspireerd werden door edele motieven. We moeten er ons wel voor hoeden dat we onszelf niet vastrijden. We moeten een aantal regels en beperkingen vastleggen, maar tegelijkertijd wat ruimte geven en een duidelijke definitie geven van wat wapens zijn.

De voorzitter : Hoe langer het debat over de verschillende agendapunten duurt, des te meer dringt de noodzaak van zo'n debat zich op.

De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Mijnheer Laverge, ik ga in op uw suggestie om hier een gedachtewisseling te houden.

Als er volgens u echter geen probleem is bij Barco, dan begrijp ik niet waarom de motie met betrekking tot het afstoten van ontwikkeling, productie en verkoop van Barco-producten aan de militaire of militair-technologische markt niet wordt gesteund. Als er toch geen probleem is, kunnen zowel de GIMV als alle aandeelhouders die motie steunen.

De heer Jacques Laverge : Het is toch een feit dat je nooit de bestemming kunt kennen van technologische producten.

De voorzitter : Dit is voor het debat dat na het reces ten gronde zal worden gevoerd.

Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, de vraag betreft een beursgenoteerde onderneming. Opnieuw wil ik mijn antwoord laten voorafgaan door de boodschap dat ik u als minister niet meer informatie kan geven over de strategie en de resultaten van deze bedrijven dan de gegevens die voor alle aandeelhouders ter beschikking staan. Binnen deze beperking wil ik proberen andermaal op uw vraag te antwoorden en misschien een aantal misverstanden en onduidelijkheden weg te werken. Ik vind echter dat de debatten vanmorgen in deze commissie aantonen dat de afwezigen andermaal ongelijk hebben.

De heer Laverge heeft voor een stuk aangegeven dat we ons moeten afvragen of Barco beschouwd moet worden als een producent van hoogtechnologische wapensystemen. Dit is inderdaad een gevaarlijk uitgangspunt, en we moeten voorzichtig zijn om dit zo te poneren. Het woordenboek Van Dale definieert wapens als tuigen die erop gericht zijn mensen te kwetsen. Barco verkoopt of handelt niet in producten die aan deze definitie van wapens voldoen, maar we weten allen waarover we hier praten. De vraag rijst dan ook wat Barco dan wel doet. We zullen het debat ooit toch moeten afsluiten met de vraag of dit nu kan of niet. Dit laat ik aan de wijsheid van het parlement over.

Barco is vandaag een hoogtechnologisch bedrijf dat zich wereldwijd heeft gespecialiseerd in visualisatietechnologieën, die zich in principe ontwikkelen langs twee assen. Enerzijds ontwikkelt Barco visualisatieproducten en -systemen, die het mogelijk maken beslissingen te nemen. Daarvoor worden zeer hoge kwaliteitseisen aan de producten en systemen opgelegd om de betrouwbaarheid en vooral de interpretatie van de gevisualiseerde gegevens zo goed mogelijk te kunnen realiseren. An-

Van Mechelen

derzijds ontwikkelt Barco visualisatietechnologie die het mogelijk maakt om informatie op zeer grote schermen ter beschikking te stellen. Ook hier worden zeer hoge kwaliteitseisen gesteld.

Beide technologische ontwikkelingen leiden tot producten en systemen, die in veel toepassingen en markten kunnen worden gebruikt. Op dit punt sluit ik mij aan bij de betogen. Deze Barco-producten komen terecht in de medische sector, bij de controle van energiesystemen en telecomnetwerken, in de luchtvaartcontrole, in de militaire sector waar het vooral gaat over controleschermen die radar- en andere informatie visualiseren en in de entertainmentsector met grote evenementen zoals sportmanifestaties, digitale bioscopen en informatieschermen bij grote concentraties van mensen. Uit deze lijst blijkt dat Barco haar technologische ontwikkelingen niet specifiek richt tot de militaire sector, maar dat haar technologie in een breed scala van markten wordt gebruikt.

Deze markten beïnvloeden elkaar echter. Dit is natuurlijk onvermijdelijk. Zo is Barco er bijvoorbeeld in geslaagd om beeldschermen te ontwerpen voor medische toepassingen omdat ze kon steunen op haar ervaring met deze schermen bij sterke, magnetische krachten die zich kunnen voordoen in militaire omstandigheden. Hetzelfde is het geval voor de flatscreens. Op basis van deze technologie- en marktportefeuille moeten we besluiten dat de voorstelling van Barco als een producent van wapensystemen eigenlijk onterecht is. Ik kan echter niet ontkennen dat er een interferentie bestaat tussen het gebruik van technologieën die worden ontwikkeld, maar die interferentie is in veel gevallen ook positief. We moeten toch wel weten wat we dienaangaande willen.

Er werd verwezen naar het aandeel van de militaire markt in de omzet van Barco. Ik heb daarover opzoeken laten doen. Men heeft mij meegedeeld dat hierover uitvoerige toelichting is gegeven op de algemene vergadering van aandeelhouders van Barco. Ik weet niet of de heer Holemans hierbij aanwezig was. De reden waarom dit percentage tijdens het jaar 2001 naar 12 procent steeg, is te wijten aan de herstructurering die bij Barco is gebeurd. U weet dat een aantal activiteiten zoals Barconet werden verzelfstandigd, waardoor de omzet van die activiteiten ook niet bij Barco kon worden geconsolideerd. Dat betekent natuurlijk rekenkundig dat het relatieve aandeel van de overblijvende activiteiten stijgt. Daar is dus geen flux naar boven gekomen. Door de verzelfstandiging van de filialen

worden de activiteiten die bij de moederholding blijven, vanzelfsprekend hoger percentageel gewaardeerd. Maar centen en percenten zijn wat dit betreft duidelijk verschillend.

U verwijst naar de kritische aandeelhouders, die sinds 6 jaar aanwezig zijn op de algemene vergadering bij Barco. De voorbije 3 jaar besteedde de leiding van Barco zeer uitvoerig aandacht aan alle vragen die door de aandeelhouders op de algemene vergadering werden gesteld. Geen enkele vraag die de voorbije 3 jaar werd gesteld, bleef onbeantwoord. Sommige andere aandeelhouders kregen het daar blijkbaar zelfs van op hun heupen, maar dat is dan hun probleem. Op een algemene vergadering heeft iedereen immers het recht alle vragen te stellen die nodig worden geacht. Daarvoor werd ruim de tijd genomen. Bovendien beschikt Barco over een webstek en een gespecialiseerde afdeling Investor Relations, waar aandeelhouders terecht kunnen met al hun vragen omtrent de strategie en de resultaten. Voor zover dit binnen de commerciële positie van Barco mogelijk is, wordt zoveel mogelijk informatie per productgroep gerapporteerd op de algemene vergadering.

Het juridisch dispuut dat Barco met enkele kritische aandeelhouders had, betrof feiten die zich meer dan 3 jaar geleden hebben afgespeeld. De rechtbank heeft ondertussen trouwens een uitspraak gedaan. Hierdoor gaan alle betrokken partijen vandaag akkoord met de aanpak die nu op de algemene vergadering geldt. Er worden namelijk vragen gesteld en er wordt nadrukkelijk geprobeerd daarop te antwoorden.

Tijdens de algemene vergadering van Barco werd door een groep aandeelhouders een motie ingediend om Barco op te roepen de militaire markt af te stoten. Zoals de interpellant ongetwijfeld weet, is het vennootschapsrechtelijk niet mogelijk om een motie ter stemming te leggen die niet werd geagendeerd. Dit zou immers een ongelijkheid meebrengen ten aanzien van de aandeelhouders die niet op de algemene vergadering aanwezig zijn. Ook de vertegenwoordigers van die aandeelhouders kunnen niet stemmen omdat zij niet over steminstructies beschikken. Een aanvaarding van de motie had ongetwijfeld tot grote juridische problemen voor Barco kunnen leiden. Dit was des te gevaarlijker in de periode dat het Barco-aandeel sterk onder druk stond. U weet dat de leiding van Barco er de voorbije 3 jaar voor heeft gezorgd dat deze aandeelhouders hun motie konden toelichten op de vergadering. Ook heeft ze ervoor gezorgd dat de tekst van de motie via de notulen van de algemene vergadering ter beschikking van alle aan-

Van Mechelen

deelhouders kon worden gesteld. Aanvaarding van de motie zou echter te veel juridische gevaren voor Barco inhouden. Daarom werd deze motie uiteindelijk niet ter stemming voorgelegd.

Stellen dat het dividend van Barco het overheidsbeleid zou financieren, lijkt me toch niet gebaseerd op concrete feiten. Het dividend van Barco voor het jaar 2001 bedroeg 23,3 miljoen euro. Het valt natuurlijk niet uit te maken hoeveel van dit dividend afkomstig is van de militaire markt. Mij lijkt een hele wiskundige berekening toch overtrokken om de 12 procent omzet te ventileren naar de uiteindelijke dividenden. Ik heb de oefening voor mijzelf gemaakt. Zelfs in een theoretisch geval lijkt het me een te verregaande stelling dat de GIMV, de VPM en daardoor de PMV en tot slot de Vlaamse overheid gefinancierd worden door de verkoop van deze militaire technologie.

De conclusie van dit debat luidt dat de commissie voor Economie dit in volle wijsheid moet bespreken, onderzoeken en zich laten voorlichten. Maar dikwijls vormt militaire technologie een positieve hefboom, die leidt tot andere technologische ontwikkelingen. In dit geval verschaft ze ook in de medische sector vanzelfsprekend voordelen.

Ik laat het aan de wijsheid van ieder lid over om hierover te oordelen. Ik denk dat we ons in Vlaanderen gelukkig mogen prijzen met hoogtechnologische bedrijven als Barco, omdat die voor een deel de kracht van onze Vlaamse economie uitmaken. Kijk naar de heer Laverge, die heeft bijgedragen tot de toenmalige herstructurering.

De voorzitter : De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Mijnheer de minister, ik wil u danken voor uw correct antwoord.

Mijn vraag was enigszins ingegeven om deze commissie wat te prikkelen. Ik denk dat ik daar in elk

geval in ben geslaagd. Ik hoop dat we tijdens de regeling van de werkzaamheden met deze commissie zullen beslissen hoorzittingen over deze problematiek te organiseren na het reces. Ik kijk alvast uit naar die gedachtewisseling.

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Mensen die mij kennen, weten dat ik altijd graag de waarheid spreek. Ik heb niet elk jaar deelgenomen aan die aandeelhoudersraden. De aandelen werden mij tijdelijk voor een symbolische frank ter beschikking gesteld. Ik heb ze nadien terugbezorgd aan de initiatiefnemer. Ik zeg dit maar om misverstanden te vermijden.

We mogen geen naïeve visie op technologie-ontwikkeling hebben. Niet elke specifieke ontwikkeling biedt een hefboom naar andere sectoren. Als men bijvoorbeeld een monitor voor een opvolger van de F-16 ontwikkelt, zal die de dag nadien niet in een Airbus worden geïnstalleerd. Er zijn dus grenzen.

Het debat over hoeveel werkgelegenheid verloren is gegaan, biedt evenmin een juist perspectief. De Vlaamse overheid kan een bepaald bedrag besteden aan ondersteuning van O&O. Er moet gekozen worden in welke sector dit wordt geïnvesteerd. Indien dit voor een andere dan de militaire sector wordt besteed, dan zal het ook in die andere sector economische groei en werkgelegenheid opleveren. In die zin zullen we het debat in alle breedte moeten voeren. Men zal mij niet overtuigen met te zeggen dat daardoor economische groei is mislopen. Er moet worden nagegaan welke investeringen in welke sectoren de meeste output voor Vlaanderen opleveren. Dit is ook interessant voor het innovatiebeleid.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 12.18 uur.*
